

Theo AFP 4.4, TGD tạm quyền IMF Stanley Fischer, trong một cuộc gặp gỡ báo chí chuẩn bị cho khóa họp thường niên giữa IMF và WB dự định tổ chức từ ngày 15 đến 17.4 tại Washington, đã tuyên bố: "Nay đã đến thời điểm cải tổ IMF". Theo ông Fischer, một trong những yếu tố tạo điều kiện cho việc cải tổ này là bối cảnh kinh tế thế giới đang ổn định, tăng trưởng toàn cầu trong năm 2000 khoảng trên 4% - cao nhất từ 3 năm qua. Ông Fischer cho biết hội đồng quản trị IMF, gồm 24 bộ trưởng tài chính và thống đốc ngân hàng, sẽ xem xét một kế hoạch cải tổ IMF trong đó gồm những nguyên tắc mới quy định điều kiện cho vay của IMF sao cho các

phía Mỹ". Có thể, từ nhận xét của AFP "cuộc cải cách này là do yêu cầu của phía Mỹ" này, thử nhìn lại quá trình thay đổi ở đỉnh cao của IMF cùng những thay đổi cơ cấu sắp tới của định chế này.

Ngày 10.11 năm ngoái, đột nhiên ông Michel Camdessus loan báo sẽ từ chức từ ngày 15.2.2000 vì "lý do cá nhân", Lẽ ra, nhiệm kỳ năm năm thứ ba này của ông sẽ chỉ chấm dứt vào năm 2002 chứ chưa thể ngang xương kết thúc vào năm thứ 13 ở chức vụ này. Điều gì đã khiến ông Michel Camdessus vội vã ra đi như thế? Sẽ không có câu trả lời chính xác cho quyết định từ chức mà bản thân người trong cuộc muốn giấu diếm. Thế cho nên, chỉ có thể giả đoán qua một số

này?

Trong một phỏng vấn dành cho tạp chí *Far Eastern Economic Review*, số đề ngày 16.12.1999, ông Michel Camdessus đã trả lời câu hỏi: "Những tin đồn cho rằng ông ra đi đột ngột vì bất đồng ý kiến với bộ trưởng ngân khố Mỹ Larry Summers?" của báo này như sau: *Ai cũng rõ rằng tôi không dành cả đời tôi cho việc nhất trí với ông bạn quý báu Larry Summers của tôi. Nếu đọc thông cáo của TT Clinton, hai giờ sau khi tôi từ chức, sẽ không thấy bất cứ dấu chỉ nào cho thấy bất cứ bất đồng nào với Hoa Kỳ... Mỹ là cổ đông chính của IMF với 17,8% số cổ phiếu. Song, nếu Mỹ có 17,8% vốn, điều đó có nghĩa là thế giới còn lại*

NHỮNG ĐỔI THAY Ở IMF

DANH ĐỨC

ngân khoản cho vay này được sử dụng đúng đắn. Theo lời ông Fischer, do đã có những cáo giác rằng đồng vốn của IMF cho Nga vay đã không được sử dụng trong sáng cũng như việc Ukraina không thành thật trong việc khai báo sử dụng nguồn ngoại tệ dự trữ của mình, mà nay IMF sẽ yêu cầu các ngân hàng trung ương các nước vay vốn phải chấp hành các quy định nghiêm ngặt về tính công khai, trong đó có cả việc kiểm toán độc lập thực hiện nơi các ngân hàng trung ương này và cả nơi các cơ quan chính phủ liên quan đến các nguồn hàng trung ương. Trong trường hợp các cuộc kiểm toán này không hội đủ tính trung thực, các ngân hàng trung ương sẽ phải đồng ý để cho các chuyên gia của IMF và các ngân hàng trung ương khác kiểm tra tại chỗ. Trong khóa họp mùa xuân này - 15 đến 17.4, IMF sẽ nghiên cứu các loại hình tín dụng cho đến nay vẫn áp dụng trong chiều hướng giảm bớt một số, và cho đến nay đã có 4 loại hình tín dụng đã bị loại bỏ. Ngược lại, IMF sẽ nghiên cứu đưa vào áp dụng loại hình tín dụng khẩn cấp, lãi suất cao mà cho đến nay chưa được sử dụng. IMF cũng sẽ xem xét xem có duy trì hay không việc gia hạn các khoản vay dài hạn đối với các nước con nợ liên tục. Ông Fischer cho biết tân tổng giám đốc IMF, Horst Kohler, vừa được bầu vào cuối tháng 3, sẽ không tham gia khóa họp mùa xuân này, vì lẽ ông này sẽ chỉ nhậm chức từ tháng 5, sau khi đã bàn giao nhiệm vụ Chủ tịch ngân hàng tái thiết và phát triển châu Âu (BERD) mà ông đang nắm giữ. Kết thúc mẩu tin này, AFP đưa thêm nhận định: "Cuộc cải cách này là do yêu cầu của

phát biểu của ông Michel Camdessus. Phát biểu mới nhất đăng trên nhật báo kinh tế *Les Echos* của Pháp số đề ngày 23.3: "Trong hội nghị thường niên của Ngân hàng phát triển Liên - Mỹ, cựu TGD IMF Michel Camdessus đã chỉ trích thủ tục chỉ định các lãnh đạo các định chế tài chính quốc tế, trong đó có cả IMF, đã kéo dài từ cuối thế chiến thứ nhì. Theo ông, thủ tục phân chia các vị trí lãnh đạo (Chủ tịch WB cho một người Mỹ, Tổng giám đốc IMF cho một người châu Âu) giữa châu Âu và Mỹ này cần phải được xét lại, chiều cổ hơn đến các nền kinh tế đang phát triển". Tuyên bố này được đưa ra ngay trước khi hội đồng quản trị IMF họp lần cuối để thông qua ứng viên Horst Kohler của Đức vào chức vụ TGD IMF. Nhật báo *Libération* 23.5 viết như sau về ông Kohler: "Một cuộc bỏ phiếu không có gì bất ngờ. Mấy ngày qua, ông Kohler đã cất công đi một vòng các thủ đô (các cường quốc kinh tế tất nhiên). Điều này rất là quan trọng vào lúc mà các định chế xuất phát từ thỏa hiệp Bretton Woods (IMF và WB) đều đã bị Quốc hội Mỹ và hành pháp Mỹ buộc phải 'đổi mới' (aggiornamento)".

Phải chăng việc tự ý ra đi trước thời hạn của ông Michel Camdessus là do bị Mỹ yêu cầu "đổi mới" IMF? Phải chăng kế hoạch "đổi mới" do TGD tạm quyền IMF Stanley Fischer loan báo cấp bách đến nỗi không cần đợi ông Horst Kohler nhậm chức? Phải chăng ông Stanley Fischer, vốn là phó TGD IMF dưới thời ông Camdessus, đã dựa vào những thế lực ở Washington của ông (ông là người Mỹ) để tự ý, tất nhiên dưới lớp vỏ hội đồng quản trị, đề ra kế hoạch cải tổ

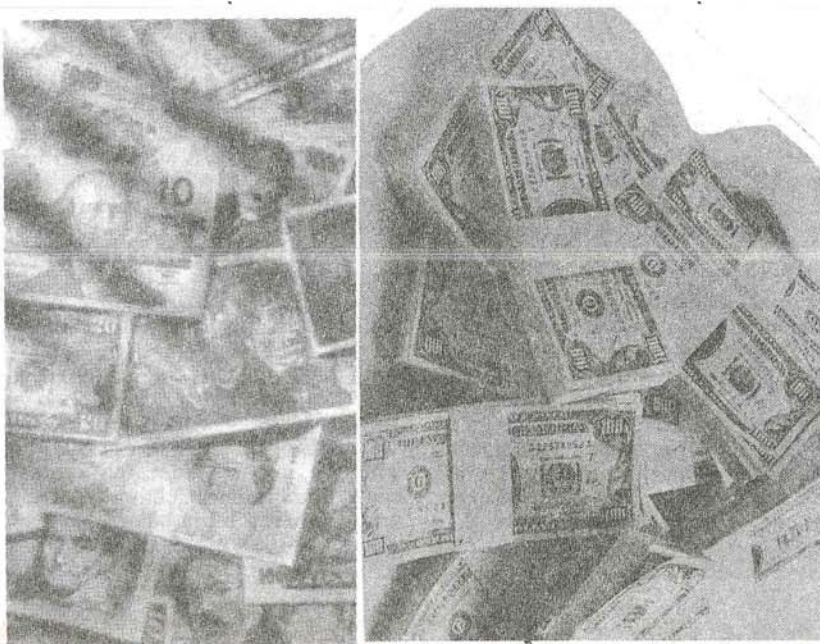
cũng có 82,2% vốn. "Nhiệm vụ của chúng tôi chỉ là cân bằng lợi ích các bên mà còn là đưa các thành viên đến chỗ đồng thuận về chính sách sao cho thế giới ngày càng thịnh vượng. Các nước khác cũng có thể có tiềm năng tạo ảnh hưởng lớn được cả. Châu Âu nếu kết hợp lại vẫn có số cổ phiếu trong IMF nhiều hơn Mỹ được đầy đủ. Hai giờ sau khi tôi từ chức, TT Mỹ Clinton đã ra thông cáo".

Đọc kỹ sẽ thấy trong phỏng vấn này, ông Michel Camdessus, tuy vẫn "kín kẽ", nhưng cũng để lộ ra vài ý không bằng lòng lắm về quan hệ với Bộ trưởng ngân khố Mỹ Larry Summers, và về thực tế Mỹ là cổ đông lớn nhất của IMF. Văn kiện sau đây của tiểu ban tư vấn các định chế tài chính quốc tế (International Financial Institution Advisory Commission, viết tắt là IFIAC), một cơ quan do Hạ viện Mỹ thành lập vào tháng 11.98 gồm 11 thành viên là những nhà kinh tế hàng đầu, công bố ngày 8.3.2000, cho thấy sức nặng của 17,8% vốn IMF của Mỹ như thế nào: "Tháng 11.1998, như là một phần của đạo luật cho phép Mỹ góp thêm 18 tỷ USD vốn cho IMF, Hạ viện đã thành lập IFIAC nhằm khuyến cáo các chính sách tương lai của Mỹ đối với 7 định chế quốc tế gồm IFM, WB, IDB (Ngân hàng Phát triển Liên Mỹ) ADB (Ngân hàng Phát triển châu Á), AFDB (ngân hàng phát triển châu Phi, BIS (Ngân hàng thanh toán quốc tế) và WTO...IFIAC nhận định như sau:

Bối cảnh kinh tế mà những nhà sáng lập ra IMF và WB dự đoán nay không còn nữa. Hệ thống tỷ giá trên

bán vị USD, vốn đã từng là mục tiêu hoạt động của IMF, đã kết thúc từ khoảng năm 1971 đến 1973 sau khi TT Nixon đình chỉ việc bán vàng của Mỹ. Thay vì chỉ cho vay ngắn hạn trong những trường hợp thâm thủng cán cân thanh toán, nay hoạt động của IMF rộng lớn hơn, như là nhà quản lý xử lý các cuộc khủng hoảng tài chính trong các thị trường mới phát triển, một chủ nợ cho vay dài hạn cho các nước đang phát triển và các nước CS cũ, một nhà cố vấn cho nhiều quốc gia, một nhà thu thập và phổ biến dữ liệu kinh tế cho 182 nước thành viên... Đa số các cuộc khủng hoảng trong 1/4 thế kỷ qua không phải do thiếu vốn vay mà là do vay quá nhiều, đặc biệt là do vay ngắn hạn. Tần suất và tính nghiêm trọng của các cuộc khủng hoảng gần đây khiến phải nghi ngờ về hệ thống xử lý khủng hoảng đang được triển khai. IMF đã ít chú ý quá đến việc cải thiện những cơ cấu tài chính tại các nước đang phát triển trong khi lại chú ý quá nhiều đến các hoạt động cứu cấp khủng hoảng. Hệ thống quản lý khủng hoảng ngắn hạn của IMF là quá tốn kém, lại chậm chạp trong đối phó, các khuyến cáo đưa ra thường thì sai lầm, các nỗ lực tạo ảnh hưởng nơi các nước lại là quá xổng xộc bừa phứa. Chi phí cao và kém hiệu quả cũng là đặc tính của nhiều ngân hàng phát triển (trong hệ thống 7 định chế tài chính quốc tế nêu trên)...Sau khi đã "luận" về các sai sót của WB cùng các ngân hàng còn lại, IFIAC đưa ra các khuyến cáo, trong đó phần về IMF như sau: "IMF nên phục vụ như là người cung cấp vốn trong trường hợp "đối dễ" cho các nền kinh tế mới phát triển. Tuy nhiên, các hoạt động cho vay của IMF nên được giới hạn ở các khoản vay ngắn hạn, với lãi suất "chế tài", sao cho chỉ khi không còn cách nào khác, các nước này mới gõ cửa IMF. IMF cũng nên đóng vai trò một nhà cho vay vốn phòng hờ cho các trường hợp khủng hoảng, và cũng chỉ trong trường hợp hội đủ một số điều kiện tiên quyết. Bốn trong các điều kiện tiên quyết mà chúng tôi khuyến cáo như sau:

1. Phải giảm bớt nạn tham nhũng đồng thời giảm các nguy cơ phân tán vốn. Trong một giai đoạn đầu kéo dài nhiều năm, phải để cho các định chế tài chính tự do ra vào và hoạt động. Các kinh nghiệm gần đây cho thấy cho thể tăng ổn định và an toàn cho hệ thống tài chính các nước sở tại, cải tiến quản lý và nghệ thuật thương trường bằng cách du nhập vào trong nước một sự hiện diện lớn hơn của các định chế tài chính quốc tế. Một hệ thống ngân hàng cạnh tranh sẽ hạn chế bớt thời tạt dành những dự án "ưu đãi" cho các ngân hàng địa

phương hoặc các tập đoàn "con cưng" với những điều kiện thuận lợi qua đó sẽ giảm bớt tần suất khủng hoảng tài chính.

2. Nhằm khuyến khích các nước vay nợ thận trọng, nghiêm chỉnh và an toàn hơn nữa. IMF phải thường xuyên công bố một cách định kỳ và đúng thời điểm, hạn kỳ thanh toán các khoản nợ và cán cân thanh toán.

3. Các ngân hàng thương mại (các nước vay nợ) phải được rút vốn (vay) một cách thích đáng và công bằng, phù hợp với các tiêu chuẩn quốc tế. Tại đây, BIS (Ngân hàng thanh toán quốc tế) sẽ công bố các tiêu chí mới nhằm đảm bảo việc quản lý thích đáng vốn cho các ngân hàng thương mại cũng như các tổ chức tài chính khác vay, sao cho giảm thiểu tần suất khủng hoảng do hụt vốn vay ngắn hạn.

4. IMF nên thiết lập một hệ thống những yêu cầu về thuế khóa thích đáng nhằm đảm bảo cho vốn vay từ IMF không bị sử dụng phục vụ cho các chi tiêu ngân sách vô trách nhiệm...

Để cho các nước có đủ thời gian thích ứng với các biện pháp kích thích cải cách tài chính trên, những quy định mới sẽ được triển khai sau một thời hạn là 5 năm. Nếu xảy ra khủng hoảng trong giai đoạn chuyển tiếp, các nước có thể được vay vốn IMF với một lãi suất trên mức lãi suất chế tài.

Sau 4 biện pháp trên khuyến cáo IMF, tiểu ban IFIAC còn đưa một số khuyến cáo cho các nước, tỉ như: "duy trì được ổn định ngân sách cùng các chính sách tín dụng còn quan trọng hơn việc chọn lựa một hệ thống hối suất. Tiểu ban khuyến cáo các nước nên tránh chạy theo các hệ thống hối suất cố định hay thả nổi. Không một

hệ thống nào thích hợp cho mọi nước trong mọi thời điểm được...(nguồn: USIA).

Còn nhiều nữa những đánh giá, phê phán và khuyến cáo của IFIAC, bản báo cáo dày đến 125 trang. Đọc đến đây có thể hiểu tại sao ông Michel Camdessus đã phải tự ý từ chức vội vã như thế. Nếu đọc lại phỏng vấn của FEER đã nêu trên, sẽ thấy những nhận xét "lên lớp" của IFIAC về IMF trong thực tế chính là việc ông Michel Camdessus bức bách Tổng thống Indonesia Suharto phải "đầu hàng", IFM bằng cách ký ngay trước mặt ông này văn kiện chấp nhận cải tổ theo chỉ định của IMF (để rồi sau đó Indonesia vốn đã "ôm nặng" vì khủng hoảng càng "chết dở" vì "bài thuốc đắng IMF", hoặc việc Thủ tướng Mahathir của Malaysia đã cự tuyệt IMF, nhất định không thả nổi tiền tệ nước mình và không cải tổ theo chỉ định của IMF mà sau đó vẫn không sụp đổ vì khủng hoảng như IMF đã dự báo. Từ bản khuyến cáo của IFIAC còn có thể thấy việc Mỹ thoát đầu tiên bác ứng cử viên Koch - Weser, thứ trưởng tài chính Đức, vì lý do nguyên văn "thiếu tham khảo văn hóa", sau đó mới chịu chấp nhận một Kohler, đương kim Chủ tịch BERD, vào chức vụ TGD IMF thế chỗ một Michel Camdessus "về hưu non" chỉ là "chuyện nhỏ" đối với Mỹ.

Vấn đề là IMF tới đây sẽ không mở rộng hầu bao nữa, sẽ ngặt nghèo hơn trong các điều kiện cho vay, sẽ không đóng vai trò "cứu hộ" như trước nữa...Vấn đề còn là chuẩn bị ứng phó với một IMF từ nay sẽ "khó khăn" như thế nào, qua 4 điều kiện tiên quyết đã tóm lược trên, trong đó điều kiện thứ nhất là hạn chế tham nhũng.